

# HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

1 / 2003

## ALUETALOUS JA ELINKEINOELÄMÄ

Suhdanneltilanne on yhä selvästi normaalia heikempi

## TYÖMARKKINAT

Työvoima väheni lähes kaikilla toimialoilla

## VÄESTÖ

Helsingin seudulla väestön lisäystä edellisvuosia vähemmän

## TOIMITILAMARKKINAT

Tyhjää toimitilaa aiempaa enemmän

## HYVINVOINTI

Asumistuen saajien määrä kasvanut pääkaupunkiseudulla

## VALOKIILASSA

Raimo Valtanen  
Liikkumistottumukset pääkaupunkiseudulla

## Ajankohtaiskatsaus seudun kehitykseen 6.3.2003

### JULKISEEN LIIKENTEeseen TYTYVÄISTEN OSUUS v. 2002

- Yli 76 %
- 71-75 %
- 61-70 %
- Alle 60 %

Lähde:  
BEST Organising Committee  
Benchmarking in European  
Service of Public Transport  
Results of the 2002 Survey  
Working paper 2002.07.10



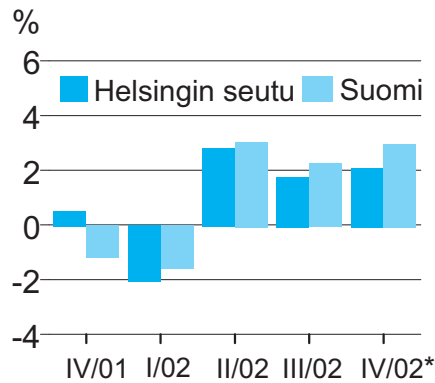
## Joukkoliikenteeseen ollaan tyytyväisiä

Vuoden 2002 maaliskuussa tehtiin yhdeksässä eurooppalaisessa kaupungissa joukkoliikenteeseen liittyvä kysely 'BEST 2002'. Siinä asukkailta tiedusteltiin liikenteeseen liittyviä mielenkiintoja mm. tyytyväisyydestä, turvallisuudesta, mukavuudesta, tiedottamisesta, luotettavuudesta, henkilökunnan käyttäytymisestä ja vastineesta rahalle tuhannessa kaupunkikokouksessa puhelinhaastattelussa. Vastausprosentit vaihtelivat 36–64 %:n välillä. Edellinen vastaava tutkimus tehtiin vuotta aikaisemmin.

Helsingissä ja Genevessä 79 % vastaajista oli osittain tai täysin tyytyväisiä julkiseen liikenteeseen. Helsingissä tyytyväisten osuus oli hieman laskenut verrattuna edelliseen kyselyyn, jolloin heitä oli 83 % vastaajista. Wienissä ja Barcelonassa tyytyväisiä oli viime vuonna yli 70 prosenttia. Kööpenhaminassa ja Tukholmassa joukkoliikenteeseen heitä oli vähän yli 60 % vastanneista. Tukholmassa määrä oli laskenut neljä prosenttiyksikköä ja Kööpenhaminassa lisääntynyt kolme prosenttiyksikköä edelliseen vuoteen verrattuna.

Tyytymättömiä joukkoliikenteeseen oltiin Manchesterissa, Lontoossa ja Osllossa, joissa kuitenkin puolet vastaajista olivat siihen tyytyväisiä. Lontoossa alle 25-vuotiaat sekä yli 65-vuotiaat olivat kaikista tyytyväisimpiä. Osllossa tyytyväisten osuus oli kasvanut edelliseen haastatteluun verrattuna 6 prosenttiyksikköä.

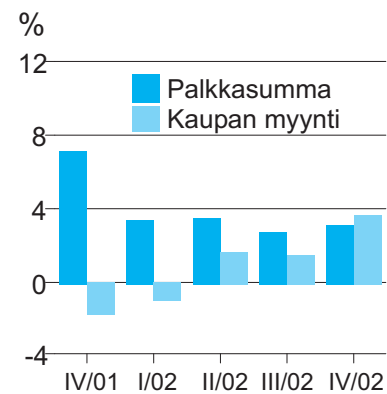
**Tuotannon volyyymi**  
Muutos (%) edellisestä vuodesta



\*Ennakoarvio

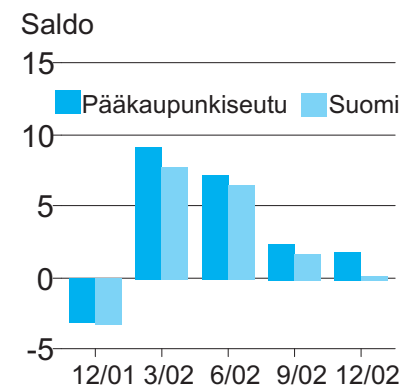
Lähde: Tilastokeskus sekä YTV ja Seppo Laakso

**Palkkasumma ja kaupan myynti**  
Helsingin seudulla  
Nimellinen arvon muutos (%) edellisestä vuodesta



Lähde: Tilastokeskus, liikevaihto- ja palkkatiedot

**Kotitalouksien odotukset**  
Suomen talouden kehityksestä seuraavien 12 kuukauden aikana



Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

## ALUETALOUS JA ELINKEINOELÄMÄ

### Tuotannon lisäys edelleen muuta maata pienempi

Tuotanto kasvoi Helsingin seudulla viime vuoden neljännellä neljänneksellä ennakoarvion mukaan noin 2 % edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä eli suunnilleen samaa tahtia kuin kahdella edellisellä neljänneksellä. Tuotannon lisäys jäi Helsingin seudulla edelleen pienemmäksi kuin koko maassa, kuten viime vuoden aiemminkin neljänneksillä. Tuotannon kasvua johtivat seudulla liike-elämän palvelut ja teollisuus, mutta niidenkin kasvu oli edelleen vaatimatonta aikaisempiin vuosiin verrattuna.

### Kaupan myynti ja yritysten maksama palkkasumma hieman kasvaneet

Vuoden 2002 loka-joulukuussa Helsingin seudulla kaupan myynnin ja yritysten maksaman palkkasumman kasvu jatkuivat edellisvuoteen verrattuna. Ennakoarvion mukaan kaupan myynti kasvoi 3,6 prosenttia ja palkkasumma 3,1 prosenttia. Viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kaupan myynti laski. Toisella sekä kolmannella neljänneksellä se lisääntyi vajaa kaksi prosenttia vuotta aiempaan verrattuna.

Palkkasumman kasvu on ollut positiivista koko viime vuoden ajan. Kahdella ensimmäisellä neljänneksellä se oli samaa luokkaa kuin vuoden lopussakin eli 3,1 prosenttia. Alhaisimmillaan (2,7 %) palkkasumman kasvu oli kolmannella neljänneksellä.

### Pääkaupunkiseudun kuluttajien luottamus talouden kehitykseen vahvempi kuin vuosi sitten

Viime vuoden joulukuussa kuluttajien näkemystä Suomen talouden kehityksestä kuvaava saldoluku oli pääkaupunkiseudulla 1,9, kun se vuotta aikaisemmin oli -2,9. Koko maassa saldoluku oli 0,1 ja edellisen vuoden lopulla -3,1. Pääkaupunkiseudun kuluttajat olivatkin muuta maata luottavaisempia talouden kehityksen suhteen. Viime joulukuussa pääkaupunkiseudun kuluttajista 29 prosenttia uskoi Suomen talouden tilanteen olevan hieman paremman seuraavan vuoden aikana. Lähes viidesosa olettaa sen olevan hieman huonomman ja 45 prosenttia odottaa talouden tilanteen säilyvän ennallaan. Luottamus oli kuitenkin vähentynyt marraskuuhun verrattuna, sillä silloin kyseinen saldoluku oli 7,3. Koko maassa luottamus talouskehitykseen oli myös heikentynyt marraskuuhun verrattuna.

Työttömyyden kehityksen suhteen pääkaupunkiseudun kuluttajat olivat joulukuussa muuta maata pessimistisempiä, sillä heistä 42 prosenttia olettaa työttömiä olevan hieman enemmän vuoden kuluessa. Koko maassa vastaava osuus oli 39 prosenttia. Viidesosa koko maan kuluttajista oletti työttömiä olevan hieman vähemmän ja pääkaupunkiseudun kuluttajista 16 prosentilla oli sama näkemys. Työttömien määrän kehitysodotuksia kuvaava saldoluku oli koko maassa 11,9 ja pääkaupunkiseudulla se oli 16.

Oman talouden seuraavan vuoden kehityksen saldoluku oli 18,9 pääkaupunkiseudulla ja koko maassa 11. Näin ollen luottamus sen myönteiseen kehitykseen on vahvempi pääkaupunkiseudulla. Koko maassa oman talouden oletettiin 8 prosenttia vastaajista olevan hieman huonomman vuoden kuluttua ja pääkaupunkiseudulla sama näkemys oli 5 prosentilla kuluttajista. Reilu viidesosa odottaa taloutensa olevan hieman paremman 12 kuukauden kuluttua sekä pääkaupunkiseudulla että koko Suomessa.

Säästämismahdollisuuksien suhteen pääkaupunkiseudun kuluttajat olivat muuta Suomea luottavampia, sillä joulukuussa sitä kuvaava saldoluku oli pääkaupunkiseudulla 47,1. Koko maassa luku oli 38,7.

Kaikki odotukset kokoava saldoluku oli joulukuussa pääkaupunkiseudulla 13. Korkeimmillaan odotukset olivat viime vuonna huhti–toukokuussa ja alhaisimmillaan lokakuussa. Koko maassa odotuksia kuvaava saldoluku oli joulukuussa 9,4. Viime vuoden aikana alhaisimmat saldoluvut koko maassa olivat tammikuussa ja helmikuussa.

## Suhdantetilanne on yhä selvästi normaalia heikompi

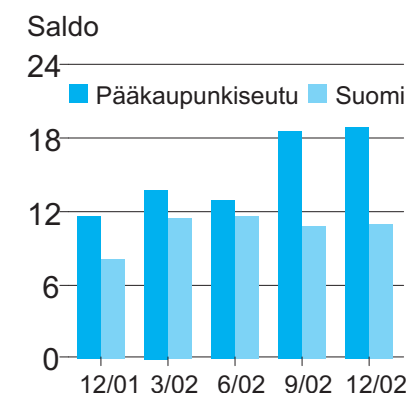
Teollisuuden ja työnantajain keskusliiton tammikuussa 2003 tekemän suhdannetiedustelun mukaan Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdantetilanne on yhä selvästi normaalia heikompi. Tuotanto on hieman kasvanut viime kuukausina ja vuositason tuotantomäärissä on ollut pientä kasvua. Tilauksia on kuitenkin edelleen selvästi normaalia niukemmin ja henkilökunnan määrä on laskussa. Investoinnit ovat samoin vähentyneet, ja riittämätön kysyntä on yleisin tuotantokapeikko.

Suhdanteiden uskotaan pysyvän lähitulevaisuudessa likimain ennallaan. Viennin arvellaan lähikuukausina hieman supistuvan, ja henkilökuntaa vähennetään. Suhdannenäkymien saldoluku oli tammikuussa 1, kun lokakuussa 2002 se oli 0. Pääosa vastaajista eli 81 % arvioi tilanteen pysyvän jatkossa ennallaan. Nousua odottaa kymmenesosa (viime lokakuussa 16 %) yrityksistä ja 9 % (5 %) alueen teollisuudesta ja rakentamisesta ennakoivat laskua. Uudenmaan suhdanneodotukset ovat vähän koko maan keskiarvoa varovaisemmat.

Heikko suhdantetilanne heijastuu työn kysynnän alenemisena. Vuoden 2002 viimeisen neljänneksen henkilökunnan määrä oli selvästi edellistä neljännestä pienempi. Vuoden 2001 viimeiseen neljännekseen verrattuna työvoimaa supistettiin samoin yleisesti, saldoluku -25. Kuluvan vuoden alussa työvoimaa suunnitellaan edelleen vähennettävän viime neljänneksen tavoin.

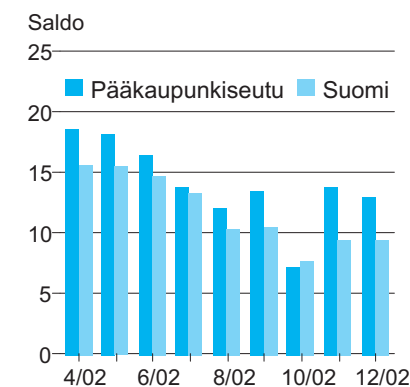
Viime vuoden lopulla saatiin uusia tilauksia odotuksia runsaammin. Siitä huolimatta tilauskirjat kohtuivat vain hieman ja tilauskannan saldoluku sai tammikuussa arvon -19 (lokakuussa -21). Tilauksia on siis edelleen normaalia heikommin ja uusia tilauksia uskotaan tulevan niukasti myös lähikuukausien kuluessa. Valmistusvarastot ovat hieman normaalia alhaisemmat ja raaka-aineiden varastot ovat likimain tavanomaiset.

### Kotitalouksien odotukset oman talouden kehityksestä seuraavien 12



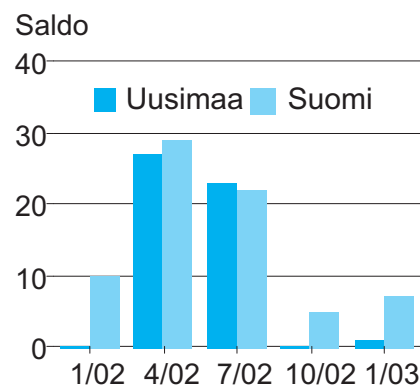
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

### Kuluttajien luottamusindikaattori



Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

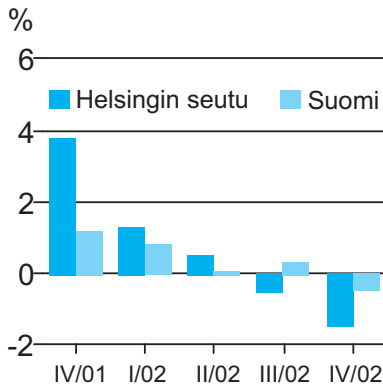
### Teollisuuden odotukset suhdannenäkymistä



Lähde: Teollisuuden ja työnantajain keskusliitto, suhdannebarometri

## Työllinen työvoima

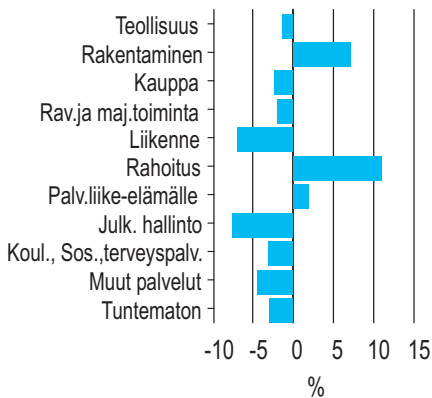
### Muutos (%) edellisestä vuodesta



Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

## Toimialojen kehitys Helsingin seudulla

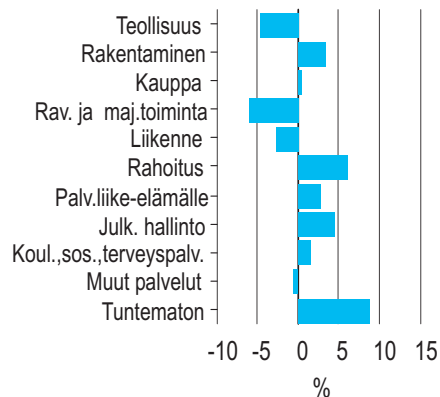
### Työllisen työvoiman muutos (%) edellisestä vuodesta



Lähde: Työministeriö

## Toimialojen kehitys, koko maa

### Työllisen työvoiman muutos (%) edellisestä vuodesta



Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Vientimäärät kasvoivat viime vuoden lopulla odotusten mukaisesti hieman. Vuositason vertailussa viennin määrä pysyi ennallaan. Vientikehitys on ollut epäyhtenäistä, sillä vastaajista 23 % totesi vientimäärien kasvaneen ja 23 % yrityksistä arvioi viennin vähentyneen. Vientitilaukset ovat hieman lisääntyneet, mutta vientitilauksia on yhä selvästi normaalia niukemmin, saldoluku tammikuussa -22. Vientitilausten arvellaan supistuvan lähikuukausien aikana.

Kannattavuus pysyi Uudenmaan teollisuudessa ja rakentamisessa viime vuoden lopulla likimain edellisvuotisella tasolla. Kehitys on tosin ollut epäyhtenäistä.

## TYÖMARKKINAT

### Helsingin seudulla työvoima väheni lähes kaikilla toimialoilla

Helsingin seudun työllinen työvoima oli viime vuoden viimeisellä neljänneksellä 647 000 henkilöä. Vähennystä oli 1,4 prosenttia eli 9 400 henkilöä viime vuoden viimeisellä neljänneksellä edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Eniten työvoimaansa vähensivät julkinen hallinto ja liikenne. Vähennys oli lähes 8 prosenttia julkisessa hallinnossa, jossa työskenteli loka-joulukuussa 34 000 henkilöä. Liikenteessä oli viime vuoden viimeisellä neljänneksellä 55 300 henkilöä työssä. Vuotta aikaisemmin heidän määränsä oli 59 500. Työntekijämääränsä lisäsivät rahoitus (11 %), rakentaminen (7 %) ja liike-elämän palvelut (2 %).

Koko maassa työllisen työvoiman määrä säilyi lähes ennallaan vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä. Rakentamisessa työvoiman määrä kasvoi vähän yli 3 prosenttia, rahoituksessa 6 prosenttia ja julkisessa hallinnossa noin 5 prosenttia. Teollisuudessa laskua oli lähes 5 prosenttia, ravitsemis- ja majoitustoiminnassa 6 prosenttia ja liikenteessä miltei 3 prosenttia.

### Seudun työttömyysprosentit edellisvuotta korkeammat

Helsingin seudun työttömyys oli Tilastokeskuksen tietojen mukaan 5,7 prosenttia vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä, kun vuotta aikaisemmin se oli 4,4 prosenttia. Työministeriön tietojen mukaan työttömyysaste oli 7,8 prosenttia viime joulukuussa ja 7,6 prosenttia vuoden 2001 lopussa. Koko Suomessa työttömyys oli 8,3 prosenttia Tilastokeskuksen tietojen mukaan ja 11,9 prosenttia Työministeriön tietojen mukaan.

Miesten työttömyysaste oli 6,6 prosenttia ja naisten 4,8 prosenttia viime vuoden loka-joulukuussa. Miesten työttömyysaste oli vuotta aikaisemmin 1,6 prosenttiyksikköä alhaisempi. Myös naisten työttömyysaste oli noussut, sillä vuosi sitten se oli 3,9 prosenttia Tilastokeskuksen tietojen mukaan.

## Työttömien määrä lisääntynyt seudulla

Helsingin seudulla viime vuoden viimeisellä neljänneksellä Tilastokeskuksen tietojen mukaan työttömänä oli 39 000 henkilöä, kun heitä vuotta aikaisemmin oli 30 500, joten lisäys oli 8 500 henkilöä. Koko Suomessa työttömien määrä supistui 2 prosentilla. Työikäisen väestön, työllisten ja työvoiman alkupuolella olevien määrissä ei tapahtunut paljon muutoksia.

## Tehdyt työtunnit vähentyneet Helsingin seudulla

Helsingin seudulla tehtiin viime vuoden aikana 1 055 mrd. työtuntia ja koko maassa tehtyjen työtuntien määrä oli 4 000 mrd. tuntia viime vuoden aikana. Vuoden viimeisellä neljänneksellä tehtyjen työtuntien määrä oli 278 mrd. tuntia Helsingin seudulla. Vähennystä vuotta aiempaan ajankohtaan oli 1,2 prosenttia. Koko maassa viimeisellä vuosineljänneksellä tehtiin 1 028 mrd. tuntia ja määrä oli suunnilleen sama edellisvuonnakin, sillä vähennystä oli 0,7 prosenttia.

## VÄESTÖ

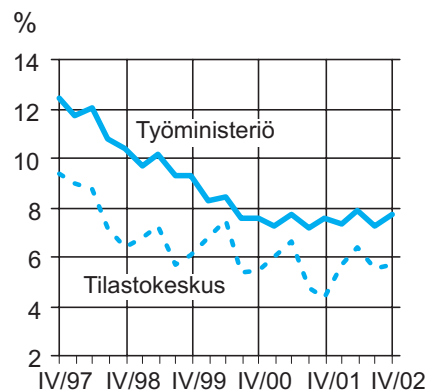
### Helsingin seudulla väestön lisäystä edellisvuosia vähemmän

Helsingin seudulla viime vuoden aikana syntyi noin 14 900 lasta ja kuoli 8 600 henkilöä. Muuttovoitto toi seudulle uusia asukkaita noin 3 600. Näin ollen seudun väestön lisäys oli 9 900 henkilöä Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan. Eniten kasvoi Espoon asukasluku, sillä siellä väestömäärä kasvoi 4 600 viime vuoden aikana. Kehysalueella lisäystä oli 3 200 ja Vantaalla 2 000 asukasta. Helsingissä väestömäärä säilyi käytännöllisesti katsoen ennallaan.

Muualla paitsi Helsingissä tulomuuttajien määrä oli lähtömuuttajia suurempi. Helsingissä muuttotappiota oli lähes 1 000 asukasta. Muuttovoitto oli suurin Espoossa, jossa se oli lähes 2 500 henkilöä. Kehysalueella tulomuuttajia oli noin 1 600 enemmän kuin lähtömuuttajia. Vantaalla muuttovoitto oli hieman yli 500 asukasta. Helsingin seudun ulkomailta tullut muuttovoitto oli viime vuoden aikana noin 1 700 asukasta, kun se koko Suomessa oli vastaavana ajankohtana lähes 3 000 muuttajaa.

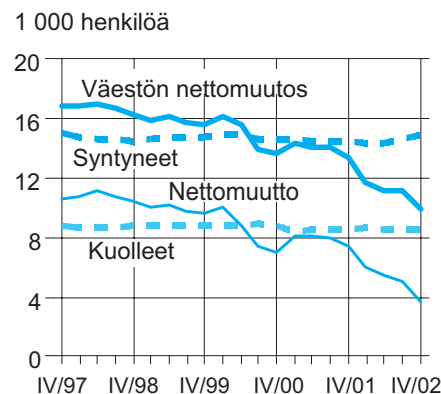
Vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä Helsingin seudun muuttotappio oli lähes 500 henkilöä. Helsingissä muuttotappiota oli noin 1 200. Samana ajankohtana kehysalueella muuttovoitto oli noin 200, Espoossa vajaa 500 ja Vantaalla lähes 30 henkilöä.

### Työttömyysaste (%) Helsingin seudulla



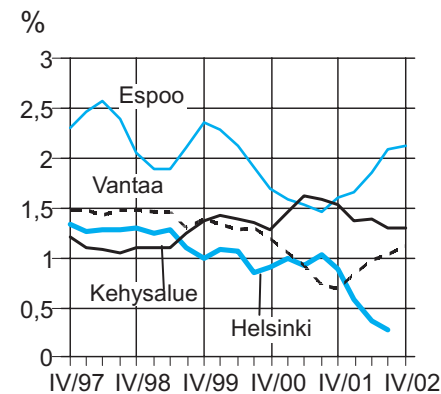
Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja Työministeriö, työnvälitystilasto

### Väestönmuutos ja sen osatekijät Helsingin seudulla



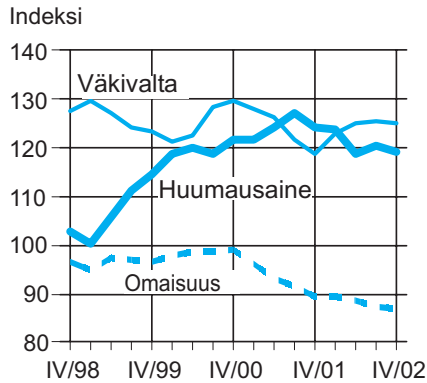
Lähde: Tilastokeskus, väestötillastot

### Väestönmuutos Helsingin seudulla alueittain Väestönmuutoksen osuus(%) väestöstä



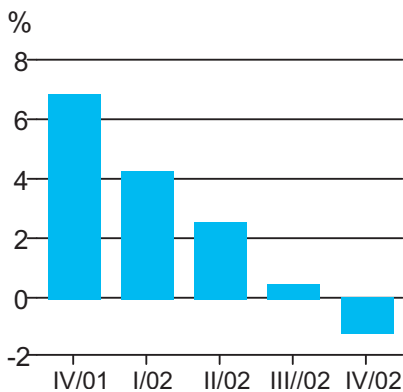
Lähde: Tilastokeskus, väestötillastot

**Väkivalta-, omaisuus- ja huumausainerikokset Helsingissä**  
Kausitasoitettu indeksi (I/95=100)



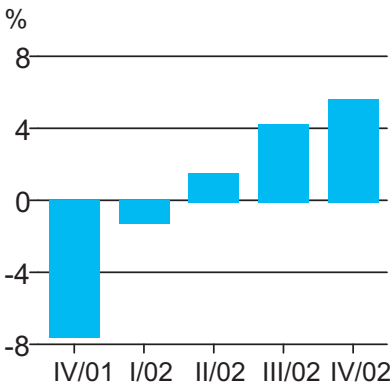
Lähde: Helsingin poliisilaitos

**Toimeentulotukea saavat henkilöt pääkaupunkiseudulla**  
Muutos (%) edellisestä vuodesta



Lähde: Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungit

**Asumistukea saavat asutokunnat pääkaupunkiseudulla**  
Muutos (%) edellisestä vuodesta



Lähde: KELA

## HYVINVOINTI

### Rikollisuus vähentynyt

Helsingissä poliisiin tietoon tulleiden väkivalta-, omaisuus- sekä huumausainerikosten määrät laskevat viime vuoden viimeisellä neljänneksellä vuotta aiempaan tilanteeseen verrattuna. Väkivaltarikoksia tehtiin 1 209. Vuotta aikaisemmin määrä oli 1 229, joten ne vähenivät 1,6 prosenttia. Omaisuusrikoksia oli 8 526 ja laskua oli 2,2 prosenttia. Myös huumausainerikoksia tehtiin edellisvuotta vähemmän. Lukumäärä oli 547 viime vuoden loka-joulukuussa ja vähennystä oli 4,2 prosenttia. Kaikkien edellä mainittujen poliisiin tietoon tulleiden rikosten määrät laskevat myös edelliseen vuosineljännekseen verrattuna.

### Toimeentulotuen saajien määrä hieman laskenut

Toimeentulotukea sai pääkaupunkiseudulla noin 46 200 henkilöä viime vuoden neljännellä neljänneksellä. Heidän määränsä laski vähän yli prosentin edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Helsingissä tukea saavia oli lähes yhtä paljon kuin vuosi sitten eli noin 30 000. Vantaalla oli lisäystä noin 2 prosenttia ja Espoossa vähennystä melkein 7 prosenttia. Vantaalla loka-joulukuussa toimeentulotukea sai noin 8 000 asukasta ja Espoossa 8 300 asukasta.

### Asumistuen saajien määrä kasvanut pääkaupunkiseudulla

Viime vuoden viimeisellä neljänneksellä sai asumistukea pääkaupunkiseudulla 33 600 asutokuntaa eli noin 8 prosenttia kaikista asutokunnista. Lisäystä oli vajaa 6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suurin lisäys, reilu kymmenesosa, tuen saajien määrässä oli Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla kasvua oli vajaa 5 prosenttia. Eniten tuensaajia oli Vantaalla, jossa heitä oli noin 9 prosenttia kaikista asutokunnista. Helsingissä osuus oli vähän alle 8 prosenttia ja Espoossa lähes 7 prosenttia.

### Keski-ikäisten miesten kuolevuus aiemmalla tasolla

Keski-ikäisiä miehiä kuoli viime vuoden viimeisellä neljänneksellä Helsingin seudulla 309 ja koko maassa 1 472. Luvut ovat lähes samaa tasoa kuin vuotta aikaisemminkin, tosin koko maan määrä laski lähes kaksi prosenttia. Osuus, 1,6 tuhatta 40–46 -vuotiasta miestä kohden, on säilynyt jo pitkään samana. Viime vuosikymmenen alun lukuihin verrattuna tilanne on jonkin verran parantunut.

## TOIMITILAMARKKINAT

### Tyhjää toimitilaa aiempaa enemmän

Viime vuoden syksyllä pääkaupunkiseudulla tyhjiillään olevien toimistotilojen osuus koko toimistotilakannasta eli vacancy rate oli 5,1 prosenttia. Tätä pidetään normaalina tasona. Tämän vuoden alkupuolella osuus oli 5,7 prosenttia. Myös tyhjen teollisuus- ja varastotilojen osuus lisääntyi, sillä se oli alkuvuodesta 1,6 prosenttia ja viime vuoden syksyllä 1,2 prosenttia. Sen sijaan tyhjen liikeilojen osuus oli säilynyt lähes ennallaan eli 1,7 prosentissa.

### Toimitilarakentamisen luvat ja aloitukset vähenemässä

Viime vuoden viimeisellä neljänneksellä kerrospinta-aloilla mitattuna pääkaupunkiseudulla muiden kuin asuinrakennusten luvat sekä aloitukset supistuivat edellisen vuoden samaan ajankohtaan verrattuna. Rakennusluvut laskivat lähes 16 prosenttia ja aloitukset noin 11 prosenttia. Helsingissä luvat vähenivät neljänneksen ja aloitukset noin viidesosan. Espoossa luvat lisääntyivät noin 14 prosenttia ja Vantaalla ne vähenivät lähes 42 prosenttia. Espoossa toimistotilojen rakentamisen aloitukset supistuivat lähes 90 prosenttia ja Vantaalla ne lisääntyivät reilun neljänneksen.

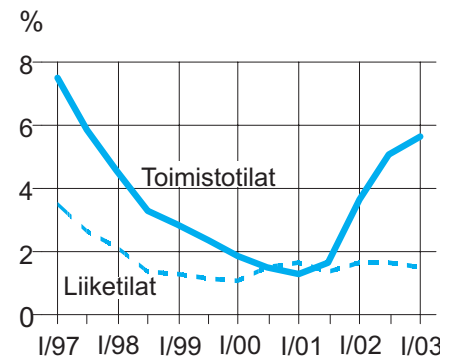
## ASUNTOMARKKINAT

### Asunnon ostoaikkeitä lisääntyneet

Asunnon ostoa seuraavan 12 kuukauden aikana suunnittelevien kotitalouksien osuus oli pääkaupunkiseudulla joulukuussa 10,6 prosenttia Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin mukaan. Vastava osuus eli varmasti tai mahdollisesti asunnon ostavia oli vuotta aikaisemmin 7,5 prosenttia vastaajista.

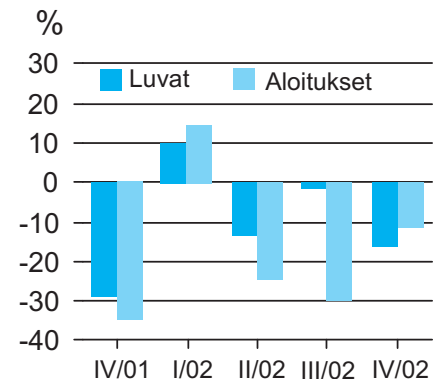
Koko Suomessa ilmaisi aikomuksen ostaa asunnon viime joulukuussa 7,1 prosenttia ja vuosi sitten heidän määränsä oli 6,0 prosenttia. Kesäkuussa asuntojen ostoaikemukset olivat lähes samalla tasolla eli alhaisimmillaan vuoden 2002 aikana. Tällöin eroa pääkaupunkiseutuun oli noin kolme prosenttiyksikköä.

### Tyhjien toimitilojen osuus (%) toimitilakannasta pääkaupunkiseudulla



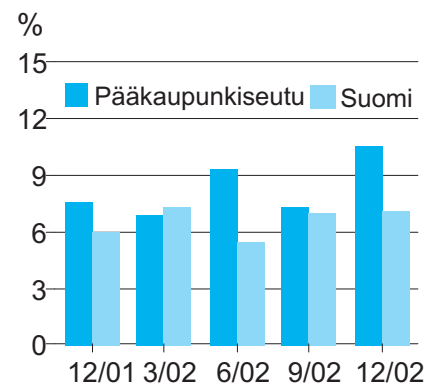
Lähde: Catella Kiinteistöconsultointi Oy

### Toimitilarakennusten rakennusluvut ja aloitukset pääkaupunkiseudulla Kerrosalan muutos (%) edellisestä vuodesta



Lähde: Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungit

### Asunnon ostoa suunnittelevien kotitalouksien osuus (%)



Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

# Liikkumistottumukset pääkaupunkiseudulla

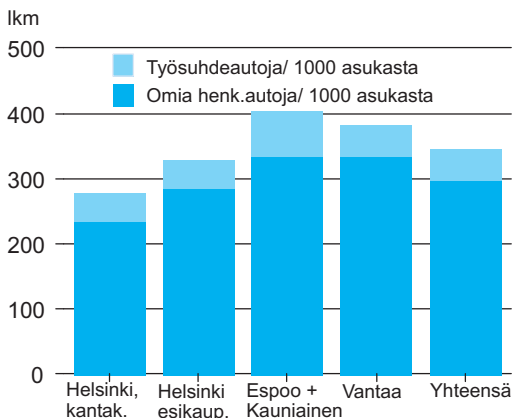
## Liikkumistottumukseen vaikuttavia tekijöitä

Ihmisten liikkumistottumuksiin vaikuttavat lukuisat asiat, kuten elämänvaihe, tulotaso, työssäkäynti ja liikenneyhteydet. Seudun asukkaiden liikkumistottumuksia on selvitetty viimeksi Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan (YTV) haastattelututkimuksessa syksyllä 2000. Tällöin selvitettiin lähes 8 700 pääkaupunkiseudun 7 vuotta täyttäneen asukkaan liikkumista tavallisena arkipäivänä.

Tutkimuksen tavoitteena oli hankkia ajan tasalla olevat tiedot seudun asukkaiden liikkumistottumuksista ja liikkumiseen vaikuttavista taustatekijöistä kuten autonomistuksesta ja työssäkäynnistä. Työssä selvitettiin, kuinka paljon erilaiset ihmiset liikkuvat, milloin käytetään joukkoliikennettä, milloin autoa ja minkälaisilla matkoilla kävellään tai pyöräillään.

Autonomistus vaikuttaa ratkaisevasti liikkumiseen ja kulkutavan valintaan. Pääkaupunkiseudun talouksista 59 prosentilla oli vuonna 2000 ainakin yksi henkilöauto. Talouksista 11 prosentilla oli vähintään kaksi autoa. Helsingin kantakaupungissa autottomia talouksia oli enemmistö, 59 % kun Espoossa ja Kauniaisissa autottomia oli runsas neljännes. Autolliset taloudet olivat keskimääräistä suurempia, ja tutkitusta väestöstä 72 % kuului talouteen, jolla oli auto.

### Henkilöautotiheys alueittain



Yksityisten talouksien käytössä oli 320 000 henkilöautoa eli keskimäärin 345 autoa 1000 asukasta kohti. Vähiten autoja suhteessa väestöön oli Helsingin kantakaupunkialueella, 280 henkilöautoa 1000 asukasta kohden ja eniten Espoossa ja Kauniaisissa, runsaat 400 ha/1 000 as. Espoossa ja Kauniaisissa asuvilla oli suhteellisesti eniten työsuhdeautoja. Kaikkiaan työsuhdeautoja oli seudun asukkaiden käytössä 44 000 eli 14 % kaikista henkilöautoista.

Seudun 18 vuotta täyttäneestä väestöstä 77 prosentilla oli ajokortti. Nuorilla naisilla ajokortin omistus oli lähes yhtä yleistä kuin miehillä, mutta vanhimmissa ikäryhmissä miehillä selvästi yleisempää kuin naisilla.

Koko seudulla 61 prosentilla väestöstä oli hallussaan jonkinlainen joukkoliikennelippu. Näyttölippu oli runsaalla kolmanneksella väestöstä. Joukkoliikennelipun hallinta oli yleisintä Helsingissä.

## Arkipäivän matkat

Seudun asukkaat tekivät syksyllä 2000 tavallisena arkipäivänä 3,1 miljoonaa matkaa. Lähes 30 % matkoista tehtiin kävellen tai pyörällä. Joukkoliikenteen osuus kaikista matkoista oli 27 % ja henkilöauton 44 %. Laskettuna moottoriajoneuvolla tehdyistä matkoista seudun sisällä joukkoliikenteen osuus oli 39 %.



Joukkoliikenteen osuus oli lähes kaksi kolmannesta Helsingin kantakaupungin sisäisillä matkoilla ja vähintään puolet kantakaupungin ja muun seudun välisillä matkoilla. Poikittaissuuntaisilla matkoilla ja seudun reunaosissa joukkoliikenteen osuus oli yleensä vain hieman yli 20 %.

Joukkoliikennettä käytettiin koulumatkoilla ja työmatkoilla keskimääräistä useammin. Henkilöauton käyttö oli yleistä esim. työhön liittyvillä asiointimatkoilla. Myös ostos-, vierailu- tai harrastuksiin liittyvillä matkoilla käytettiin yleisesti henkilöautoa.

Espoossa ja Kauniaisissa asuvat liikkuvat eniten ja käyttivät myös eniten henkilöautoa. Helsingin kantakaupunkialueella asuvat käyttivät eniten joukkoliikennettä ja kevyttä liikennettä. Espoolaiset ja vantaalaiset liikkuvat keskenään yhtä paljon sekä joukkoliikenteellä että kevyttä liikennettä käyttäen.

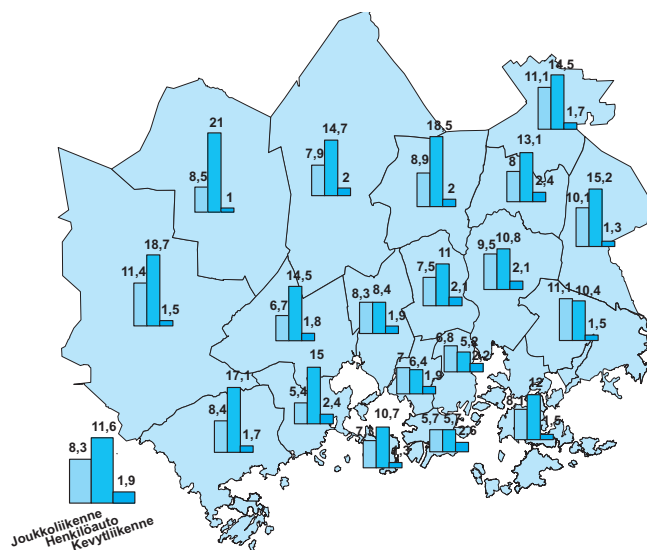
Miehet ja naiset tekivät keskimäärin yhtä paljon matkoja, mutta kulkutavoissa oli selvä ero. Miehet käyttivät henkilöautoa kaikissa ikäryhmissä selvästi useammin kuin naiset ja vastaavasti naiset käyttivät joukkoliikennettä miehiä enemmän. Yleensä naiset liikkuvat kävellen tai pyöräillen useammin kuin miehet.

Pääkaupunkiseudun asukkaat liikkuvat seudun sisällä tavallisena arkipäivän keskimäärin 22 km. Miehet liikkuvat selvästi pitemmän matkan kuin naiset (24 km ja 20 km) ja henkilöautolla lähes kaksinkertaisen matkan naisiin verrattuna. Päivittäiseen liikkumiseen seudun asukkaat käyttivät keskimäärin tunnin ja 20 minuuttia. Liikkumiseen käytetyssä ajassa ei miesten ja naisten välillä ollut juuri eroa, mutta miehet käyttivät nopeampia kulkutapoja kuin naiset.

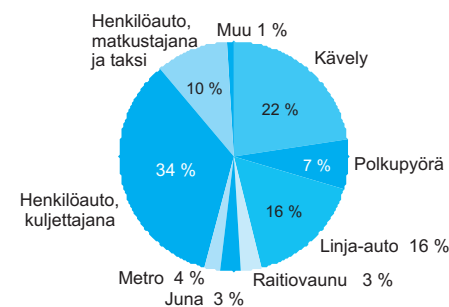
Helsingin kantakaupungissa asuvat liikkuvat vähiten ja kulkivat päivittäin henkilöautolla vain kolmasosan siitä matkasta kuin seudun reunaosissa asuvat.

### Päivittäin seudulla kuljettu matka (km/henkilö) asuinalueen mukaan.

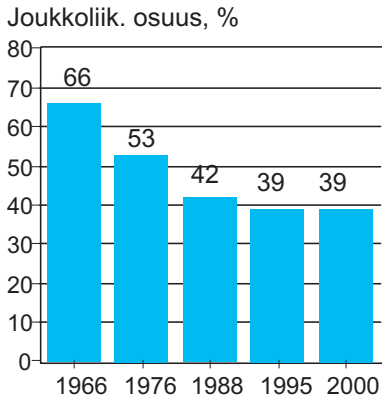
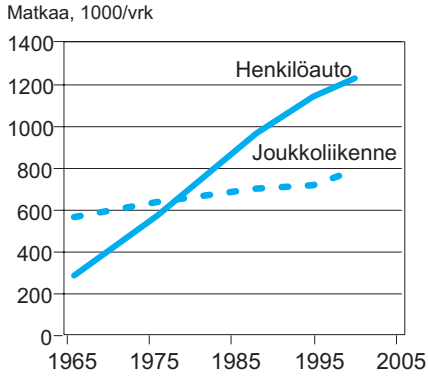
Reunassa olevat arvot: keskimäärin koko alueella



### Matkojen kulkutapajakauma. Yhteensä 3,1 milj. matkaa/arkivrk.



## Joukkoliikenteellä ja henkilöautolla tehdyt matkat seudun sisällä



## Liikkumistottumusten muutoksia 1966–2000

Pääkaupunkiseudulla on tehty suunnittelun tarpeita varten laajat liikennetutkimukset vuosina 1966, 1976 ja 1988. Kaikkiin on sisällytetty seudun asukkaiden liikkumistottumusten tutkimus.

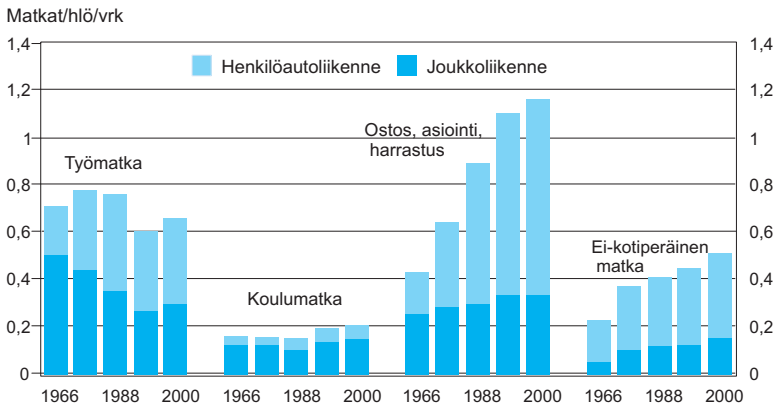
Seudun asukasluku on kasvanut 1960-luvun puolivälistä lähes puolitoistakertaiseksi ja henkilöautojen määrä nelinkertaiseksi. Helsingin kantakaupungin asukasluku on pienentynyt kolmanneksen 1960-luvun puolivälistä. Samaan aikaan Espoon, Kauniaisten ja Vantaan asukasluku on kasvanut kolminkertaiseksi.

Tulotason kasvaessa autonomistus on lisääntynyt ja asumisväljyys kasvanut. Väestönkasvun ja asumisväljyyden kasvun takia kaupunkirakenne on levinnyt. Autokannan kasvaessa henkilöautolla tehtävien matkojen määrä on lisääntynyt seudulla 1960-luvun puolivälistä nelinkertaiseksi. Joukkoliikennematkojen määrä on kasvanut nelisenkymmentä prosenttia eli hitaammin kuin väestön määrä. Joukkoliikenteen osuus seudun sisäisistä matkoista on pienentynyt kahdesta kolmasosasta 39 prosenttiin. Maankäyttö ja liikkuminen ovat lisääntyneet eniten Espoon ja Vantaan alueilla, jossa käytetään pääosin henkilöautoa. Liikkuminen ei ole juurikaan lisääntynyt Helsingin keskustassa, jossa käytetään paljon joukkoliikennettä.

Suhteellisesti eniten joukkoliikennettä käytetään koulumatkoilla ja työmatkoilla. Näiden matkojen osuus kaikista matkoista on kuitenkin pienentynyt samalla kun ostos-, asiointi- ja erilaisten vapaa-ajan matkojen määrä on kasvanut.

Pitkään jatkunut joukkoliikenteen kulkutapaosuuden lasku näyttää 1990-luvun puolivälin jälkeen pysähtyneen. Tähän on useita syitä: joukkoliikenteen lippujen hinnat on pystytty pitämään kohtuullisen edullisina, joukkoliikennejärjestelmään on tehty parannuksia, kuten metron jatkaminen Vuosaareen sekä Tikkurilan kaupunkirata, ja autoilun kustannukset ovat tuntuvasti nousseet.

## Matkamäärän kehitys asukasta kohti matkan tarkoituksen mukaan



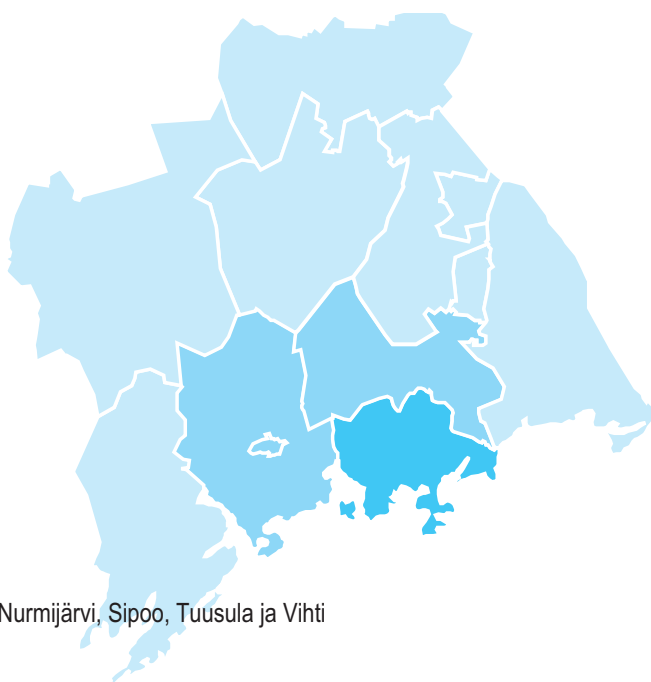
Lähteet:

Liikkumisen nykytila, B 2001:10

Liikkumistottumukset ja niiden muutokset pääkaupunkiseudulla, C 2002:11

Helsingin liikennetilastojulkaisu

# info



## Aluejako

Pääkaupunkiseutu:	Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa
Kehysalue:	Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Sipoo, Tuusula ja Vihti
Helsingin seutu:	Pääkaupunkiseutu ja kehysalue
Uusimaa:	Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat

## Käsitteitä

### Asunnon ostoaikomukset:

Niiden kotitalouksien osuus, jotka aikovat ostaa asunnon varmasti tai mahdollisesti seuraavan vuoden aikana.

### Ilmanlaatuindeksi:

Perustuu ilman epäpuhtauksien (rikkidioksidi, typpidioksidi, häkä, otsoni ja hengitettävä pöly) kuukausittaisiin maksimiarvoihin perustuva indeksi.

### Julkisen liikenteen matkustajat:

Helsingin sisäisen liikenteen matkustajamäärä.

### Lento- ja laivaliikenteen matkustajat:

Lähteneet ja saapuneet matkustajat yhteensä.

### Myynti:

Helsingin seudulla sijaitsevien yritysten arvonlisäveron alainen myynti.

### Palkkasumma:

Helsingin seudulla sijaitsevien yritysten maksama palkkasumma.

### Pääväylien ajoneuvoliikenne:

Keskimääräinen vuorokausiliikenne Kehä I:n ja Kehä II:n välissä kuudella ulosmenoväylällä.

### Rikokset:

Väkivaltarikokset – poliisin tietoon tulleet henkeen tai terveyteen kohdistuvat rikokset sekä siveellisyyserikokset; Omaisuusrikokset – poliisin tietoon tulleet varkaudet, näpistyksiset, ryöstöt, vahingon teot, moottoriajoneuvon luvattomat käyttöönotot, petokset jne.

### Saldoluku:

Saldoluku suhdanne- ja kuluttajabarometrissä on suhdanteiden paranemista odottavien ja huononemista odottavien

painotettu erotus. Positiivinen luku kuvaa optimistisia odotuksia.

### Toimistotilojen vuokraindexi:

Helsingin toimistotilojen uusien vuokrasopimusten perusteella laskettu indeksi.

### Toimitilarakennukset:

Muut kuin asuinrakennukset.

### Tuotanto:

Kuvaa alueen yritysten ja muiden yhteisöjen tuotannollista aktiiviteettia käyttäen seuraavia tietoja:- Helsingin seutu: Toimialoittaisten tuotannon kehitystä ennakoivien indikaattorien perusteella konstruoitu ennakoiva kuvaaja. Tuorein katsauksessa esitettävä tieto perustuu indikaattoreiden ennakoarvoihin. Tietolähde: Kaupunkitutkimus. - Suomi: Kansantalouden neljännesvuositilinpidon bruttokansantuote kiintein hinnoin (Tietolähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito), lukuun ottamatta tuoreinta neljännes. Tuorein neljännes on Kaupunkitutkimuksen laatima ennakoarvio.

### Työnvälitystilasto:

Työministeriön tilasto, joka perustuu työnhakijoiden rekisteriin. Työvoimatutkimuksen ja työministeriön luvut poikkeavat: työvoimatutkimuksen työttömyysasteet ovat 2–3 prosenttiyksikköä pienempiä.

### Työttömyysaste:

Työttömien osuus työvoimasta.

### Työvoimatutkimus:

Tilastokeskuksen otospohjainen kuukausittain tehtävä haastattelututkimus. Työllisyyttä koskevissa toimialoittaisissa tiedoissa on pienten toimialojen kohdalla suurehko virhemarginaali. (Ennen vuotta 1996 olevat luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia työvoimatutkimuksen vuoden 1997 uudistuksesta johtuen.)

## HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

Ilmestyy vuonna 2003 viikoilla 10, 23, 36, 49

Toimitus ja julkaisija  
Helsingin kaupungin tietokeskus  
PL 5520  
00099 Helsingin kaupunki  
Faksi (09) 169 3200  
[www.hel.fi/tietokeskus](http://www.hel.fi/tietokeskus), [www.ytv.fi](http://www.ytv.fi)

### Lisätietoja:

Leena Hietaniemi, Helsingin kaupungin tietokeskus, p. (09) 169 3193  
[leena.hietaniemi@hel.fi](mailto:leena.hietaniemi@hel.fi)  
Tuula Lappalainen, Helsingin kaupungin tietokeskus p. (09) 169 3752  
[tuula.lappalainen@hel.fi](mailto:tuula.lappalainen@hel.fi)  
Ari Lainevuori, YTV, puh. (09) 156 1291  
[ari.lainevuori@ytv.fi](mailto:ari.lainevuori@ytv.fi)

ISSN 1455-819X

### KUSTANTAJAT

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta  
(YTV)

Helsingin kaupungin tietokeskus

Espoon tieto- ja tutkimuspalvelu

Vantaan tilasto- ja tutkimusyksikkö

Uudenmaan liitto

Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus

Helsingin kauppamari